

Diakoni i retreatens rom

Det begynte for snart 40 år siden. Ikke som en stor visjon, men utfra en lengsel og et behov. En gruppe unge menn var på hver sin kant engasjert i menighetsarbeid. De var vant med å legge ut ordet. Å lede i bønn offentlig var en del av deres oppgave, men det personlige bønnelivet var det heller skrøpelig med. Det var alltid noe som måtte ordnes på i familien, i menigheten, - mennesker som trengte deres oppmerksomhet.

Etterhvert fant denne flokken en «Ordning», som ble til hjelp og støtte for det åndelige livet. Et lite småbruk, Sandom i Lom kommune, ble kjøpt og tatt i bruk. Dit kunne de trekke seg tilbake for å kosentrere seg om bibellesning og bønn. Dagene gikk sin faste rytme med tider for stillhet og taushet, bibellesning, Jesus-meditasjon, bønn, nattverd og samtale. Stallen ble innredet til kapell, og ble «hjerter» på stedet. Sommeren 1955 ble den første retreaten holdt på det som i dag er Sandom Retreatsenter.

Kom med til et ensomt sted . . .

Midt i den travle hverdagen sa Jesus til sine disipler: «Kom med til et ensomt sted hvor vi kan være alene, og hvil litt.» Mark. 6,31. Det står også å lese at de ikke en gang hadde fått tid til å spise. Et liv i Jesu etterfølgelse gir rom for den skapende pausen. Et sted hvor det er lov å være. Hvor en kan få legge kunnskaper, erfaringer, arbeid . . .

til side for en tid, for å rette oppmerksomheten mot Herren Jesus Kristus for å bli betjent av Ham.

Behovet for å trekke seg tilbake hadde Jesus. Disiplene hadde det også. Dagens mennesker har det, selv om det ikke alltid er et erkjent behov. Stillheten og tausheten kan virke skremmende. Det og ikke ha noe mellom hendene kan være truende. Angsten for det ukjente kan være reell nok. Travelheten i dagens samfunn er en av menneskets store fiender. Derfor er retreatstedene viktige, for å hjelpe mennesker til å finne tilbake til sin grunnrytme i arbeid og hvile, i produksjon og rekreasjon.

Sandom Retreatsenter ligger i Ottadalen med utsikt over elva og fjellsidene. Stedet kan ta imot 13 gjester. I Stillhetens hus (den gamle låvebygningen) finnes gjesterom og kapell. På den andre siden av tunet ligger Bakkehuset med sine fellesrom.

Tomasgården, ligger på Kornsjø, ved grensen til Sverige. Det er også et småbruk som er bygget om for å brukes til retreat. Rundt et tun ligger kapellet, Stillhetens hus, med plass for 8 gjester, samlingshuset og det gamle bolighuset. Stedet ligger ved stranden av Kornsjøen. Sandom har fått være modell for Tomasgården.

Lia Gård, Koppang i Østerdalen, har også hentet noe av sin form fra Sandom. Men her er

det også gjort mye nybrottsarbeid, siden stedet også inviterer barna til retreat. Lia er opprinnelig en gård. Her er driftsbygningen ominnredet for retreatbruk, med gjesterom, grupperom, spisesal, stue og kjøkken. Stabburet er blitt til kapell. Herrens Låve ligger høyt med skogen rundt omkring og med utsikt over Storsjøen og fjellene. Nå i disse dager skal et lite skogskapell taes i bruk. Det er spesielt bygget for barna, men også for de voksne. Tanken er at barnegruppene skal kunne gå dit i meditasjonstiden (det store kapellet brukes da av de voksne).

Alle disse tre stedene har et kall til å invitere mennesker avsides, for at de skal få bli betjent av Herren, den store diakonen. Husfolkets oppgave blir å legge forholdene til rette.

Rundt omkring i Norge finnes det også andre slike steder, grupper og menigheter som inviterer til stille dager og retreat. Klostrene står der, som bærere av en lang tradisjon på å ta imot gjester som trenger å komme avsides.

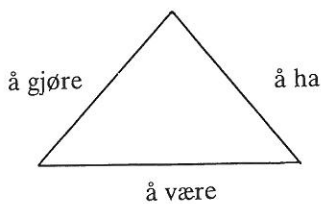
Retreat en diakonal utfordring, . . . i møte med mennesker på leting etter identitet

I dagens samfunn er vi i høy grad prestasjonsrettet og ressursorientert. Mange mennesker bygger sin identitet på det de klarer å mestre, det de gjør og hva de

har av ressurser både evnemesig og materielt.

Vi kan tegne en trekant og plassere verbene å ha, å gjøre og å være. Etterpå kan vi spørre oss selv, hvilken av disse verbene blir plassert på grunnlinjen? På hvilken av disse verbene hviler vår identitet?

Som mennesker skapt i Guds bilde *er* vi. Vår identitet skal få hvile på dette. Det grunnleggende er *å være*, et menneske skapt i Guds bilde.



Guds ord blir flittig brukt i retreaten, bl.a.: liturgien og Jesusmeditasjonen. Å få speile sitt liv i Ordet som skaper nytt liv, gir fremtid og håp, og har gitt mennesker en gjennomgripende erfaring av at de har livets rett og at det finnes mening og mål.

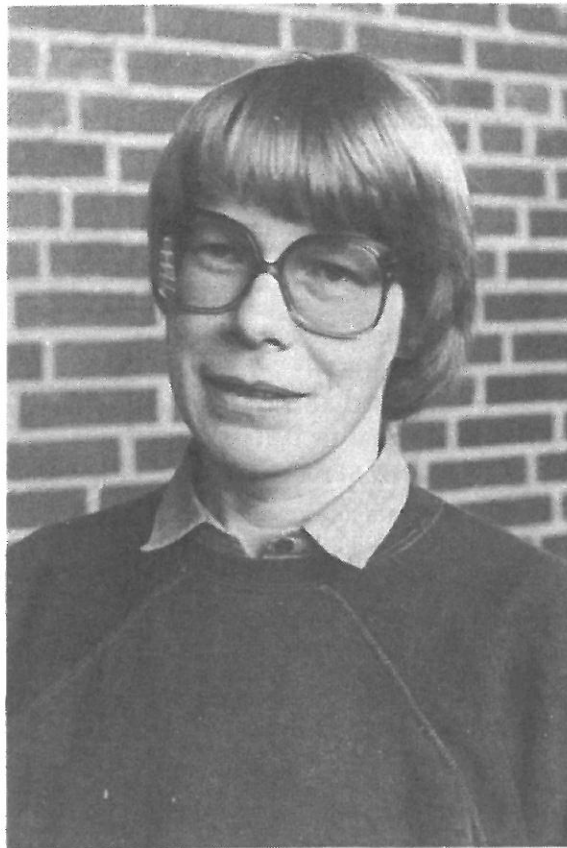
Jesusmeditasjonen er i så måte et viktig redskap. Å leve seg inn i Jesusfortellingene, der han møter mennesker enkeltvis eller i grupper, akkurat som om man selv var til stede, blir til mitt møte med Jesus i dag. Den Hellige Ånd virker som en lyskaster slik at jeg kan få bli bedre kjent med Jesus, den levende og oppstandne som er mitt iblant oss.

Biskop Berggrav innleder sin bok «Mannen Jesus» på følgende måte: «Enhver har sin egen Jesus. Har en ikke det, har en ingen.» Veldig mange har et Jesusbilde som bygger på andres erfaringer og meninger. Det er verdifullt å få del i andres vitnes-

*Virve
Tynne*

byrd, men det får ikke erstatte ens eget møte med Jesus. Han sier selv, «Kom til meg . . .» Han inviterer til et møte bortefor ordene, et møte som gjør at hele personligheten ånd, sjel og legeme vet. Et møte med et Du, — som gjør at jeg også kan være tydelig i livet mitt, med mine tvil, mine lengsler, sår, skuffelser, forventninger, med min synd. På vandring gjennom livets forskjellige landskap går jeg sammen med Jesus. Med Ham som jeg kjenner av egen erfaring.

Husfolkets oppgave og utfordring er å legge de praktiske forholdene til rette, slik at den enkelte som kommer på retreat, uansett alder, skal få dette møtet, at den kan si med hele seg — jeg er.



. . . i møte med menneskets religiøse behov

Oppblomstringen av nyreligiøse bevegelser viser at mennesket har et religiøst behov som trenger å mettes. Kirken, som bærer av mysteriet, har ofte møtt det søkende mennesket med en ordflom. Ordene som skulle være der for å åpne ble istedet en mur.

Retreatstedene, klostrene og andre plasser hvor stillheten og tausheten er en viktig dimensjon, ønsker å være veivisere for det søkende mennesket til åndelig liv, — til Kristus.

I retreaten bruker vi bibellesningen, bønner, Jesusmeditasjonen (kommer av meditere, som betyr å bevege seg mot sentrum) nattverden og det kristne fellesskapet i en ramme preget



av stillhet. Da beveger vi oss på de områder hvor Gud kan komme oss i møte. Vi får en åndelig erfaring og er i kontakt med mysteriet, det som ikke kan sies med ord . . . Så får ordene komme i sin tid. Noen ganger skal mysteriet få være det det er, uten av det kles i ord. Eller for å si det med en tenårings ord. «Nei, hos dere var det ikke flaut å tro på at Gud var der hos oss, hos alle.»

. . . - en hånd som tjener, et øre som lytter og et øye som ser.

Da Jesus gikk blant menneskene hadde han en utrolig evne til å møte det akkurat der hvor det var. Han delte ut brød og fisk til den sultne folkemengden. Barna tok han opp i fanget, la hendene på dem og velsignet dem. Han lyttet seg inn bak spørsmålet, «Mester hva kan jeg gjøre for å få evig liv?» Bartimeus rop, «Jesus, du Davids Sønn miskunn deg over meg», ble hørt midt i trafikken. Jesus så kvinnen som satt ved brønnkanten og han så Sakkeus opp i treet.

Mennesket har ikke forandret seg siden den gangen. Det har behov for øyne som ser, ører som lytter og for noen som kan gi et håndtrykk. I retreaten ønsker vi, selv om vi ikke alltid får det til, å skape et miljø hvor hver enkelt gjest kan få erfare å bli sett og lyttet til. Et rom med oppreidd seng står og venter når gjesten kommer. Den faste plassen ved spisebordet og i kapellet skal også peke på at du er ventet og regnet med.

Mennesket er en helhet og den trenger å bli møtt. Kroppen behøver hvile, fortrenge følelser får komme frem, det urolige hjertet finner hvilen i Gud. Noen bruker den sjelesørgiske samtalen for å komme videre. Ellers er det vår bønn at atmosfæren i en retreat skal være slik at det gis rom for vekst og modning.

. . . . - i møte med familien

På Lia Gård er forholdene lagt til rette for å kunne ta imot barn og voksne på retreat. Vi legger vekt på at hver enkelt uansett alder skal kjenne seg inkludert.

Mange foreldre går med dårlig samvittighet for at de ikke klarer å leve opp til alle de krav som stilles til dem. I et samfunn hvor spesialiseringen har gått langt, får også barnefamiliene merke at de trekkes mot forskjellige spesialiteter. Også menighetsarbeidet bærer preg av spesialiseringen. Hvor kan familien få en felleserfaring, som kan være med å styrke fellesskapet og tilhørigheten? For noen har familieretreat blitt viktig. Familien har her fått ta imot fra Herren. Den er blitt betjent som en helhet, men også den enkelte har fått sitte ved Jesu føtter.

I retreaten får de voksne på en naturlig måte være modeller for barna i lovprisning, bønn og tilbedelse. De yngre barna lærer av de eldre, - og ikke minst de voksne lærer av barna. Midt i livet, midt i sandkasa blant alle bilene, synger gutten sitt Kyrie eleison og Gloria in exelcis Deo.

Til slutt . . .

I «Plan for diakoni for Den norske kirke» står det å lese: «Alle sider ved menneskelivet er en utfordring for diakonien og

gjenstand for dens tjeneste.» Retreatbevegelsen ønsker, slik jeg har prøvd å peke på, å utføre en diakonal gjerning med «redskapene» den har fått å forvalte.

Spørsmålet, «Hvem er jeg?» har blitt gjentatt opp gjennom menneskets historie. Å kunne svare: «Jeg er et menneske skapt i Guds bilde,» gir mening og mål. Men svaret skal også bli til levd liv. Jeg er skapt til å leve i *relasjon*, til Gud, min neste og skaperverket. Som menneske er min bestemmelse å tilhøre et *fellesskap* hvor det er rom for språket, *kommunikasjonen*. Mange vet noe om smerten ved livet når dette ikke fungerer. Retreaten har for noen blitt det rom hvor en har funnet tilbake til sin bestemmelse.

Alt dette arbeidet ville være fånyttet dersom ikke retreat erfaringen fikk sin videreføring i hverdags- og menighetsliv. Retreaten kan eller får aldri bli en isolert foretelse, men den har sin naturlige plass i menighets arbeid. Vi som til daglig arbeider med dette ønsker å være en ressurs for menigheten, for å hjelpe menneskene til å synge sitt Kyrie og Gloria i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn.

Virve Tynnemark,
Lærer/diakonkandidat
Lia Gård
Boks 106, 2480 Koppang

Medlemmer av DNDF's utdanningsutvalg

Tellef Raustøl, leder
Turid Ulvedal Nes,
Leif Kjell Askeland,
Solveig Brekke Skard,
student Marit Nylund.